

LUT-yliopisto, Laura Lakanen

Tutkijatohtori

Päädyin tutkimusapulaisen tehtävästä jatko-opintoihin LUT-yliopistoon Kestävyystieteen osastolle, ja sillä tiellä ollaan.

Ydinosaamista:

Kädenjälkimenetelmä ja sen kehitys

Väitöskirjani oli maailman ensimmäinen kädenjälkimenetelmää koskeva väitöstyö.

LAND OF THE CURIOUS

12.10.2023

HIILIKÄDENJÄLKINÄKÖKULMA JA LASKENTAMALLI KOMPOSIITTITUOTTEIDEN KANNALTA

Laura Lakanen

LUT-yliopisto

KOHTI KESTÄVÄMPÄÄ TUOTANTOA JA KULUTUSTA

- Kestävyyteemat ja ympäristövastuu ovat yhä keskeisempiä yritysten toiminnassa – edelläkävijyys tärkeää
- Toimet keskittyneet erityisesti hiilijalanjäljen mittaamiseen ja pienentämiseen
- Hiilineutraaliustavoitteet keskeisiä

JALANJÄLJEN RINNALLE KÄDENJÄLKI

Jalanjälki kuvaa tuotejärjestelmän koko elinkaaren aikana syntyneitä negatiivisia ympäristövaikutuksia

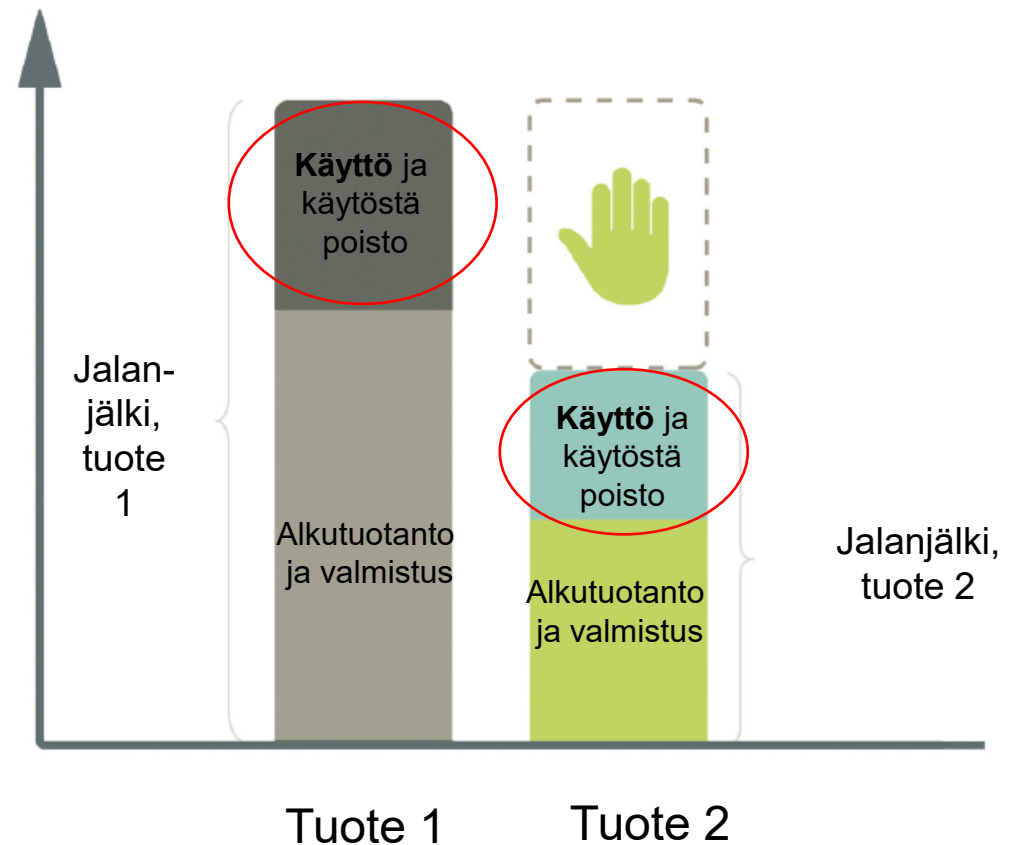
Kädenjälki kuvaa organisaation aikaansaamia ympäristöhyötyjä, joita voidaan saavuttaa tarjoamalla tuote tai palvelu, joka pienentää muiden jalanjälkeä

—→ **Kädenjälki vastaa tarpeeseen arvioida ja viestiä positiivisista ympäristövaikutuksista**

Hiilikädenjälki tarkoittaa asiakkaan hiilijalanjäljen pienentämistä

KÄDENJÄLJEN PERUSPERIAATE

- » Kädenjälki lasketaan kahden jalanjäljen erotuksena: vertailtava (baseline) tuote ja uusi tuote
- » Koko elinkaari sisällytetään laskentaan
- » Laskenta on asiakaskohtainen
- » **Kädenjäljen saa toimija, joka tarjoaa uuden, ympäristövaikutuksiltaan vähemmän kuormittavan ratkaisun**

TAVOITTEINA JALANJÄLJEN MINIMOINTI JA KÄDENJÄLJEN MAKSIMOINTI

MINIMIZE ONE'S OWN
CARBON FOOTPRINT

Absolute GHG emissions

Direct and indirect
GHG emissions
(Scope 1 & 2 & 3)

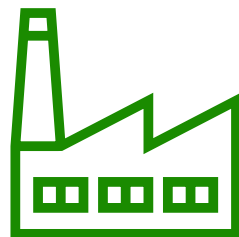
MAXIMIZE CARBON
HANDPRINT

Difference in GHG emissions
compared to the baseline

Decreasing others' carbon
footprint by providing
low-carbon solutions

Pelkästään oman toiminnan jalanjäljen
pienentäminen ei tuota kädenjälkeä!

KÄDENJÄLJEN KÄYTTÖTARKOITUKSET

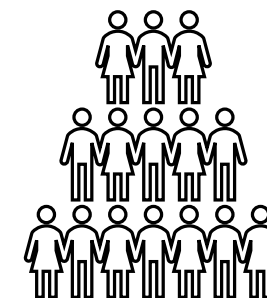
Yritys

Jalanjäljen pienentäminen

Markkinointi & ympäristövastuu

Asiakkaat

KUINKA HIILIKÄDENJÄLKI VOIDAAN SAAVUTTA?

Vähemmän
kasvihuonekaasupäästöjä
aiheuttavien materiaalien käyttö

Vähemmän jätettä ja häviöitä

Vähemmän
kasvihuonekaasupäästöjä
aiheuttavan energian käyttö

Hiilinielujen ja hiilensidonnan
lisääminen

Tuotteen elinajan pidentäminen
ja suorituskyvyn parantaminen

HIILIKÄDENJÄLJEN LASKENTA

- » Laskenta tehdään vaiheittaiset ohjeet sisältävän *päätöksentekopuun* avulla
- » 4 päävaihetta
- » Perustuu ISO LCA-standardeihin
- » Vaihe 1 määrittelee erityiset kädenjälkivaatimukset

	Product (goods, service, material, component)	Organization (product or service portfolio)	Project			
STAGE 1: Handprint requirements	Define the scope of the offered solution	Description, how the offered solution may achieve footprint reductions				
	Identify potential handprint contributors					
	Identify the environmental impacts in question and their potential indicators	Climate change: Greenhouse gas emissions	Air quality: e.g., Particulate matter (PM ₁₀ , PM _{2.5}), Nitrogen oxides (NO _x), Sulphur dioxide (SO ₂), Volatile organic compounds (VOC), health impacts	Nutrients: Nitrogen/Phosphorus/Potassium balance and eutrophication, in addition e.g., toxicity, acidification	Water: e.g., scarcity, eutrophication, acidification, toxicity	Resources: e.g. Abiotic Depletion Potential (ADP) (elements and fossil fuels), cumulative energy demand
	Identify the users and beneficiaries of the offered solution	Identification of potential or actual customers or other parties that may benefit from the offered solution				
	Define the baseline	Reference case that best represents the conditions (most likely) to occur in the absence of the offered solution				
STAGE 2: Additional LCA requirements	Define the functional unit	The measure of the function the offered solution delivers in a relevant time frame in use				
	Define the system boundaries	The relevant and similar life cycle stages of the offered and the baseline solution				
	Define data needs and sources	Identification of representative and accessible data of the offered and baseline solution representing the similar geographical and time-related coverage				
STAGE 3: Quantification	Calculate the footprints	Calculation of footprints of the offered and baseline solution based on relevant ISO-standards where applicable				
	Calculate the handprint	Difference of the footprints calculated				
STAGE 4: Communication	Identify the relevant indicators to be communicated	Confirmation of the most relevant indicators that accurately and justly represent the results and should thus be communicated				
	Consider critical review of the handprint	Recommended in Business to Consumer (B2C) communications, and mandatory if the results are intended for comparative assertions to be disclosed to the public as instructed in the ISO standards 14044 and 14026.				
	Communicate the results	Communicating the results respecting appropriateness, clarity, credibility, and transparency				

HIILIKÄDENJÄLJEN LASKENTA KOMPOSIITTINÄKÖKULMASTA

Mikä on tarkasteltava tuote, jolle mahdollinen hiilikädenjälki halutaan määrittää?

Kuinka tuote auttaa pienentämään asiakkaan hiilijalanjälkeä?

Kuka tuotetta käyttää?

Minkä tuotteen tarkasteltava komposiittituote korvaa asiakkaan käytössä (=baseline)?

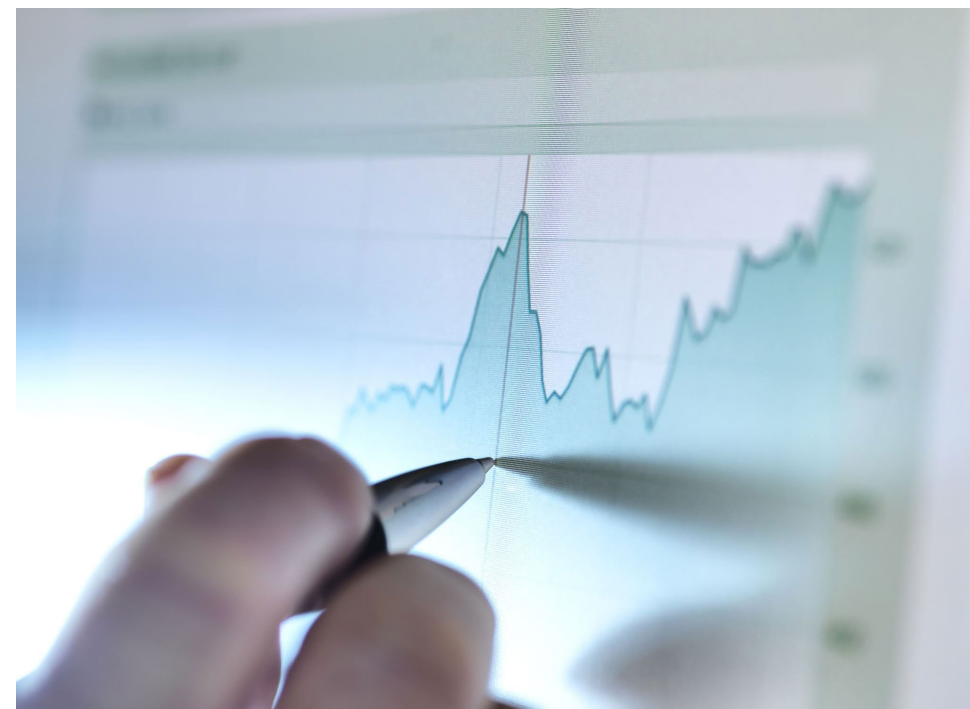

ESIMERKKEJÄ HIILIKÄDENJÄLKIMEKANISMEISTA KOMPOSIITTITUOTTEILLA

- **Vähemmän kasvihuonekaasupäästöjä aiheuttavien materiaalien käyttö**
  - Kierrätetty valmistusmateriaali
- **Vähemmän kasvihuonekaasupäästöjä aiheuttavan energian käyttö**
  - Alhaisempi energiankulutus valmistuksessa ja prosessoinnissa, esimerkiksi käytettäessä jäte- tai sivuvirtoja raaka-aineena
- **Elinajan pidentäminen ja suorituskyvyn parantaminen**
  - Pidempi käyttöikä verrattuna baselinetuotteeseen
  - Kevyempi materiaali verrattuna baselinetuotteeseen; käytössä vähentää energiankulutusta, kuljetuskustannukset pienenevät
  - Parempi lämmön/kylmäneristys käyttövaiheessa
- **Vähemmän jätettä ja häviöitä**
  - Materiaali tai tuote voidaan kierrättää tai uudelleenkäyttää

KOHTI SUUREMPAA HIILIKÄDENJÄLKEÄ

- » Tuotesuunnittelu, materiaaliviisaus
  - » Valmistusmateriaalit
  - » Asiakkaan jalanjäljen pienentäminen
  - » Kuinka lisätä mahdollisuutta uudelleenkäyttöön/kierrätykseen?
- » Kädenjälkipotentiaalin kasvattaminen pitkäjänteisellä suunnittelulla ja strategialla
- » Arvonluontia yritykselle!
  - » Edelläkävijyys voi tuoda kilpailuetua

KÄDENJÄLKIOPAS

Carbon Handprint Guide v.2.0
Applicable for Environmental Handprint

Authors:

Tiina Pajula, Saija Vatanen, Katri Behm
VTT Technical Research Centre of Finland Ltd
P.O. Box 1000, FI-02044 VTT
Finland

Kaisa Grönman, Laura, Lakanen, Heli Kasurinen, Risto Soukka
LUT University
P.O. Box 20, FI-53851 Lappeenranta
Finland

Published: May 2021

<https://cris.vtt.fi/en/publications/carbon-handprint-guide-v-20-applicable-for-environmental-handprin>

Carbon Handprint Guide v. 2.0

Applicable for
Environmental
Handprint

KIITOS!

www.handprint.fi

Laura Lakanen
laura.lakanen@lut.fi

